

Böyük alimin auditoriyasına səyahət...

Müəlliminin müəllimi... Mir Cəlal müəllim gəlir!

Günel ABBASOVA

Çox vaxt hansısa bir yazını yazanda açar söz axtarmaqla bağlı müəyyən müddət düşünməli oluram. Ancaq xoşbəxtəm ki, hər zaman bir işıq ucu tapıram. 26 aprel Azərbaycan ziyahısı, müəllimlərin müəllimi Mir Cəlal Paşayevin doğum günüdür. Bu dəfə onunla bağlı yazmaq istəyirəm. Açıq, hiss edirəm ki, o ucalıqda bir alim haqda yazmaq üçün mütləq ki, onu real olaraq tanımalısan. Bu halda yazını hazırlamaq mənə olduqca çətin görünür.

Amma hər zaman inanmışam ki, çətinliklərin ardından bir aydınlıq gəlir. Mən də öz yazım üçün axtardığım aydınlığı universitet dəhlizində tapıram. Özümün də təhsil aldığım mətbuat tarixi kafedrasının müdiri, əziz müəllimim Cahangir Məmmədli mənə tərəf gəlir. Düşünürəm ki, bu həm də mənim hələ ki, rəngsiz olan fikirlərimi boyamaq üçün bir fürsətdir.

Müəllimimi salamlayıb ona axtarışlarımdan danışırım. Adəti üzrə əlini çiynimə qoyaraq “sən artıq açar sözü tapmısan” deyir. Açar sözün önəmini də elə ilk kurslarda təhsil alanda Cahangir müəllimdən öyrənmişdim. Çantasından Mir Cəlal Paşayevin 115 illiyi münasibətilə hazırlanan məqalələrdən ibarət kitabı çıxarır və bir an fikrə gedərək mənə öz xatirələrindən danışır.

Mən də öz növbəmdə xatirələri dinləyərək keçmişə səyahət edirəm. Xəyalımda ancaq ağ-qara rəngdə canlıdır bildiyim 1964-cü ili gənc, tələbə bir oğlanın gözü ilə izləyirəm...

... O günəşli, sevincli sentyabr səhərinə hələ heç birini tanımadığım, üz-gözlərinə öyrəşmədiyim, adına ilk dəfə tələbə deyilən cavanlar arasında həzin bir uğultu qopur:

- Mir Cəlal müəllim gəlir! Bu uğultuda bir az sevinc var, bir az həyəcan var, bir az da təəccüb var. Elə bilirəm ən çox təəccüb edən yəqin ki, mənəm. Çünki ömrümdə ilk dəfəydi ki, yazıçı görürdüm, həm də xeyli əsərini oxuduğum, adına-sanına çoxdan bələd olduğum bir yazıçını görürdüm. Bəs bu cavanlar hardan tanıyırlar onu? Bilmirəm. Onun adını eşidən kimi “Bir gəncin manifesti”ni xatırlayıram. Bu romanın hər səhifəsinə bələdəm. Sinfimizdə hamının oxuduğu o romanın müəllifi indi qarşımdaydı və mən buna o gün çox çətinliklə inandım. Üzündə qəribə bir nur sezilirdi. Deyərdin, bu adam heç vaxt hirsələ bilməz. Elə bil çoxumuzda ömrümüzün mənası olan universitet arzusunu bir az da ucaltmaq üçün Tanrı, qəsdən ilk dəfə bizim auditoriyaya onu göndərmişdi. Bir-bir tanış oldu bizimlə. Kiminsə kənddən gəldiyini biləndə, dərhal harda qaldığını, yataqxanada yer ala bilib-bilmədiyini soruşurdu. Elə onun əsərlərinin əksəriyyəti kəndin-əsrərlə qayğı və çətinliklərdə ömür sürən Azərbaycan kəndinin inkişaf yollarına həsr olunub. Mir Cəlal kəndin sosial qayğılarını, azadlıq yollarını,

mədəniyyət problemlərini təkcə nəsrində ifadə ilə kifayətlənən yazıçılardan deyil, o özünün bütün fikir və düşüncələrini həm də bir ziyalı kimi Azərbaycan kəndinin inkişafına yönəlmişdi.

-Yaddaşım zəifləyib dedi, hamımızın adını hafizəmdə saxlaya bilməyəcəm, amma bir dəfə gördüyüm adamın üzünü heç vaxt unutmuram. Məni də özünü yoldaş bilin, bir-birimizdən öyrənəcəyik əgər yalnız mən öyrədəm, yay halımıza. Görək elə tərpənəsiniz ki, yeri gələndə mən də sizdən bir şey öyrənirəm. Bu elm deyilən dərya o qədər böyükdür ki, insan ömrü boyu tələbə olmasa, bir şey öyrənə bilməz... Onun sözlərində bir doğruluq, məhəməlik vardı. Əsərlərində yaratdığı yaxşı adamlar, xeyirxah insanlar durdu gözümün qabağında və elə həmin gündən bu qənaətə gəldim ki, xalqa yanan, el-obanın qayğıları ilə yaşayan adamların yaddaşlara çökən obrazlarını yadında bilmək üçün sənətkar özü də onların səviyyəsində dayansın görək. Mir Cəlal müəllim bəziləri kimi - auditoriyada bir cür, kənarda başqa cür olmadı. O, bizim ömrümüzə, taleyimizdə həmişə müəllim kimi də yaşadı. Onda da fəxr edirdik, indi də

fəxr edirik ki, bu yazıçı, bu sənətkarla uzun müddət ünsiyyətdə olmuşuq, ədəbiyyat nəzəriyyəsinə onun aydın, yaddaqalan müəllimlərinə qulaq asmışıq. Bir az keçəcək və bizə məlum olacaq ki, Azərbaycanın Bəxtiyar Vahabzadə, Anar, Elçin, Nəriman Həsənzadə kimi şairləri, yazıçıları filologi-

yamızın Ağamusu Axundov, Firudin Hüseynov, Qara Namazov, Nizami Cəfərov, Təhsin Mütəllibov, Abdulla Abbasov, Şamil Qurbanov... kimi neçə-neçə sayılıb seçilən alimləri onun tələbələri olub.

... Cahangir müəllimin köks ötürməsi ilə əli boş gedib, dolu gəldiyim bu səyahətdən geri qayıdır, yazımın artıq hazır olduğunu anlayıram...